

Tibhirines Anda

av **Broder Jean-Pierre**
& **Nicolas Ballet**

(2012, svensk övers. 2016)

Alhambras förlag

Pia Hellertz – juni 2016

Natten mellan den 26 och 27 mars 1996 fördes sju av nio klosterbröder från Tibhirineklostret i Atlasbergen i Algeriet bort och en månad senare hittades de mördade. Kvar på klostret blev två munkar, varav den ene var *broder Jean-Pierre* som nu är 92 år gammal.

Nicolas Ballet har intervjuat den gamle munken under ett trettiotal timmar och dessutom gjort omfattande research omkring klostrets historia. Dessutom har broder Jean-Pierre själv skrivit ner berättelser som är inarbetade i texten. Det är en helt fantastisk läsning. Vilka människor det finns!

Broder Jean-Pierres berättelse om vad som hände den där natten och grubblerierna över varför han blev besparad, är verkligen stark. *"Innebar detta att jag inte var redo att möta Herren den natten? Jag blev desto mer brydd av att Evangeliet inte säger vilken av de två personerna som är lyckligast: den som förs bort eller den som lämnas kvar?"* (sid. 39).

De mördade sju munkarna. Bilden hämtad från internet.

Jag blir enormt tacksam mot *Nicolas Ballet* som valde att engagera sig och berätta och därigenom ge oss en inblick i ett liv som är så enormt främmande mot mitt, och dessutom mot *C.G. Ljungman* och Alhambras förlagsredaktör *Hesham Bahari*¹ som översatt och publicerat boken.

Nicolas Ballet berättar i slutet av boken att han skar ut sju små kors ur cederträ från Atlasbergen. Martyrernas gravar ligger i närheten av Tibhirines verkstad. ”*På hemligt ställe gräver jag ner de sju små korsen av ett träslag som inte förgås*”, berättar han (sid.164).

Lever bland ”fienden”

Tibhirineklostret låg mitt i en muslimsk omgivning, vilket var en fientlig omgivning. Men munkarnas uppgift var inte att missionera. Tvärtom! Endast genom sitt sätt att leva och handla ville de visa att det var möjligt att leva i fred. Broder Jean-Pierre beskriver den symboliska dubbelstegen.

Vi går upp på stegen på den ena sidan och ni går upp på stegen på den andra sidan. Vi klättrar båda mot toppen för att förena oss med Gud, och var och en gör det via sin egen tro. Ju högre vi klättrar mot Gud, desto närmare varandra kommer vi, och ju närmare vi ömsesidigt kommer varandra i vänskap, respekt och välvilja, desto närmare Gud kommer vi (s. 18).

Men det var sannerligen inte lätt. Det är just detta boken handlar om. Att vandra tillsammans men på olika sätt... Berättelserna om de utmaningar som mötte munkarna när klostret startade är verkligen intressanta. De arabiska grannarna hade i början enormt svårt att acceptera klostret och munkarna. ”*Att lära oss leva tillsammans var vårt projekt*” (sid. 78). Berättelserna om hur munkarna steg för steg van muslimernas förtroende är rörande. Ett exempel:

Vi frågade dem vem som var dagens böneutropare och försökte sedan att känna igen hans röst när den återkom. Fader Célestin, som var mycket musikalisk, fick idén att komponera ett credo i samma tonläge som böneutroparen hade, att använda vid vissa av våra gudstjänster (sid. 90).

Martinus

Sen snart 40 år tillbaka har jag integrerat den danske vismannen Martinus’ världsbild i mitt liv. Utifrån sin intuitionsbegåvning har han i ett stort antal böcker beskrivit den logiska världsbilden och de andliga naturlagarna, där *lagen om reinkarnation* och *lagen om karma* (”lagen om sådd och skörd”) är ett par. Vi är alla stadda i utveckling, i liv efter liv efter liv. Martinus är mig veterligt

---

¹ Jag rekommenderar varmt ett besök på Alhambras hemsida, <http://www.alhambra.se/>. Hesham Bahari gör en fantastisk insats med publicering och översättningar av intressant litteratur.

den ende som förklarar världens lidande, det s.k. *teodicéproblemet*. Om Gud är god och allsmäktig, varför tillåter Han krig och lidande? Jo, säger Martinus, därför att lidandet är den enda vägen för oss att utveckla vår nästakärlek, vår empati, vår tolerans och vår förståelse för andra människors och djurs lidanden. Den enda vägen...

Martinus beskriver hur det tredje och kanske det fjärde världskriget är ett nödvändigt ont i vägen på vår utveckling. Han blev ofta tillfrågad om hur vi människor borde förhålla oss till allt detta. Hans svar blev: *"Det gäller att hålla sig på rätt köl!"* Inte mycket hjälp alltså! Han visste att vi själva kommer att komma till insikt så småningom. Men vid ett tillfälle gav han ändå lite hjälp med följande sju punkter:

- ❖ Utplåna begreppet "fiender" ur Ditt medvetande!
- ❖ Tag aldrig till genmäle inför vrede, förtal eller andra former av obehag som riktas mot Dig!
- ❖ Säg aldrig själv något ont om någon eller något!
- ❖ Var absolut sann och ärlig i alla livets förhållanden!
- ❖ Var absolut opåverkbar av smicker, beröm eller klander!
- ❖ Var aldrig med om att dräpa, såra eller lemlästa! (OBS! Detta betyder att vi varken ska döda eller skada människor eller djur.)
- ❖ Låt aldrig Din tanke avvika från att syssla med på vilket sätt Du absolut bäst kan tjäna Dina medväsen; då utför Du den allra högsta form av yoga eller den fullkomligaste träning av den del av utvecklingen, som är ställd inom Din viljas räckvidd och som i förening med den övriga delen av livets egen bearbetning av Din natur slutligen skall föra Dig fram till den moraliska genialiteten eller omskapa Dig till att utgöra det fullkomliga väsendet eller en "gudamänniska".²

Munkarnas livsstil

När jag läste om broder Jean-Pierre, hans munkbröder och även om de franciskanernunnor vi får möta i boken, så är det första gången jag får "uppleva" hur Martinus livsregler kan realiseras i en bister verklighet. I aldrig något sammanhang bemötte dessa munkar och nunnor sina medmänniskor med annat än tolerans, förståelse, empati, nästakärlek och ständig hjälpsamhet.

---

² Jag har skrivit en bok om Martinus kosmologi, *"Världslärare" eller "Falsk profet"* – En kärleksfull granskning av Martinus kosmologi (2002).

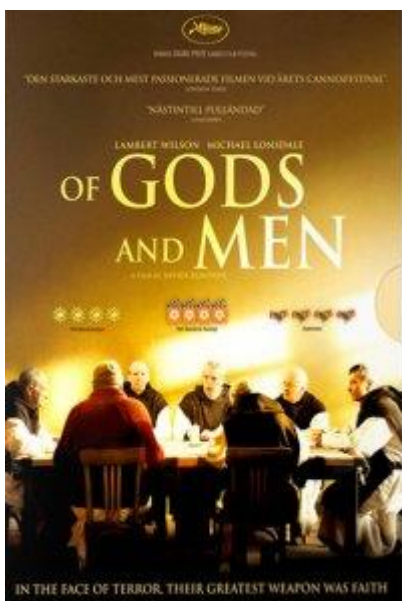
Kriget var nära

Under år 1993 skärptes läget omkring klostret. Munkarna började diskutera om de skulle ge sig iväg eller inte. Polischefen i byn föreslog att de skulle sätta sig i säkerhet, men munkarna vägrade, av samma anledning som de tidigare vägrat ha polisbeskydd vid klostret. De menade att detta skulle ha stört deras relation till befolkningen, som de menade behövde deras närvaro. (Klostret hade en klinik dit byborna kom för gratis vård.) Om de hade accepterat myndigheternas beskydd hade de förlorat den neutralitet som de ville ha och de skulle inte längre bete sig som ”riktiga munkar”. ”*Det var så vi uppfattade vårt kall*”, berättar broder Jean-Pierre (sid. 94). Det går inte att låta bli att imponeras av dessa munkar när jag läser om hur de hanterade mötet med de krigiska muslimerna.

Film

Det gjordes en film om klostret och mordet på munkarna, *Gudar och Människor* av den franske regissören *Zavier Beauvois*. Den kom att betyda mycket för klostret och för de två överlevarna. Tragedin blev känd över hela världen genom filmen. Broder Jean-Pierre berättar att han blev enormt imponerad av skådespelarnas insatser. Han skriver:

Jag upplevde en intensiv glädje när jag såg den. Till och med vår prior såg den ett tiotal gånger. Det är uppenbart att den Helige Ande har inverkat, för en del av skådespelarna, trots att de inte är troende, är mer övertygande än munkar. Det sätt varpå de sjunger i kapellet är perfekt och till och med bättre än vår egen sång eftersom vi ibland har en benägenhet att sjunga som krattor (sid. 41).

Ett kloster högt uppe i bergen i Maghreb, Algeriet, någon gång i mitten av 90-talet. Åtta franska kristna munkar lever i harmoni med sina muslimska bröder, men våld och terror tar långsamt över regionen. Trots den stadigt växande faran som omger dem blir de allt mer övertygade om att stanna, vad det än må kosta...

GUDAR OCH MÄNNISKOR är ett hyllat franskt drama regisserat av Xavier Beauvois. Filmen är baserad på en verklig händelse från ett kristet munkkloster i Algeriet 1996 då sju franska munkar kidnappades och senare dödades när förhandlingarna mellan franska staten och en terroristgrupp bröt samman. Filmen vann Cannes Grand Prix vid festivalen i Cannes 2010 och är även utnämnd till Frankrikes Oscar®bidrag i kategorin Bästa utländska film.

Presentation av filmen på Discshop.se

I klostret timme för timme

I ett kapitel berättar författarna om livet i klostret. Undrar varför munkarna måste stiga upp så himla tidigt på morgnarna? Klockan 20 minuter över 3 på

natten ringer väckarklockan till den första bönen. Varje dag hålls sju gudstjänster i klostrets kapell. Det är regler som utfärdades av ”den helige Benedikts” på femhundratalet och brukar betecknas som ”timmarnas liturgi” (sid. 110). Broder Jean-Pierre skriver: *”När min väckarklocka ringer klockan tjugo minuter över tre på natten måste jag erkänna att jag får anstränga mig en aning för att komma upp ur sängen eftersom det ofta händer att jag är uppe sent för att läsa eller ta hand om försenad brevskrivning”* (sid. 111). Broder Jean-Pierre är ofta humoristisk och ärligt självgranskande, vilket gör boken mycket givande och lärorik.

Han skriver också: *”Såsom munkar måste vi hela tiden vara på vår vakt mot slapphet, det vill säga en form av depression. Varje ledsamhet kan leda oss till medelmåttighet och ett undflyende av munklivets krav. Så om vi upplever skadliga tankar jagar vi bort dem direkt. Man måste inse att vårt kall kräver att munklivet går vidare”* (sid. 47).

Broder Jean-Pierre berättar att han ibland gjorde frukost till bröderna. Eftersom han var ensam i köket kunde han börja gnola på *”den vals som mina föräldrar tyckte om att dansa till, och sjöng den ibland med låg röst samtidigt som jag svängde om i köket”* (sid. 99). Han berättar att han då kom på en idé. Om terroristerna kom med sina pistoler och k-pistar och om munkarna då befann sig i kapellet, så skulle han dansa en improviserad vals för dem. *”Jag trodde att det skulle göra dem förvånade och att det skulle visa dem att vi inte var rädda. Men någon chans att förverkliga min idé fick jag aldrig”*, skriver han (sid. 99).

Franciskanernunnorna

I början på 2000-talet hade jag förmånen att få besöka ett college i norra USA, *Alverno College* i Milwaukee, Wisconsin. Det grundades år 1887 av tre franciskanska ”school sisters”, som kom till Wisconsin från Europa. Syftet var att utbilda nunnor till församlingslärare. Men år 1948 öppnades det även för andra studenter, men fortsätter att vara ett kvinnocollege. Där mötte jag tre kvinnor som kommit att betyda mycket för mig som forskare och universitets-

lärare, de tre franciskanska skolsystrarna, vars mission det är att undervisa.³

Det blev därför extra fascinerande att läsa om medförfattaren Nicolas Ballets möte de med franciskanska nunnorna, som botar sjuka berbernomader på 3 500 meters höjd i Atlasbergen i Marocko. Det är *syster Marie*, 84 år och *syster Barbara*, 56 år. De har inga nunnedok eller speciella dräkter eller kors på sig. Inget skiljer dem från den omgivande muslimska befolkningen. *"Bergen för oss närmare Gud och vi är alla på väg åt samma håll om än på skilda vägar"*, säger syster Barbara (sid. 103). De efterträdde den nunna som kom dit på 70-talet och som i början levde i tält på samma sätt som nomaderna, *syster Cécile Prouvosts*. Syster Cécile hade författat en liten handbok om medicinalväxter. Den innehöll *"en lång förteckning av inhemska läkande växter och deras verkningar"* och den utökades allteftersom hennes eget kunnande utvecklades (sid. 103).

Nunnorna berättar att när byn elektrifierades i början av år 2009 så började en hel del nya sjukdomsbilder framträda. *"Alla hade tagit lån för att kunna köpa parabolantennor! De började se på TV tio timmar om dygnet och kom och knackade på vår dörr för att de led av outhärdlig huvudvärk. Sedan lugnade det ner sig. De tröttnade på TV till slut"* (sid. 104).

Nunnorna klättrade till fots i bergen, i snö och kyla, för att komma till sjuka människor. De hade en guide som också var tolk och som bar medicinerna. Han berättade beundrande för författaren om systrarna som orkade dessa svåra klättringar och deras oändliga tålamod. Och jag undrar vad det är som får människor att utsätta sig för dessa nästan omänskliga påfrestningar för att hjälpa andra människor? *"Om de inte var här, skulle livet vara svårt. De sköter allt som staten inte kan ordna. De ger sjukvård, men de hjälper också våra barn med deras skolgång och en hel del andra saker"*, berättar guiden. Berberna kallar nunnorna för *marabojorna*, som är muslimska helgon (sid. 104).

Präst eller mjölnare?

Broder Jean-Pierre berättar om sin uppväxt och det som fick honom att så småningom välja munklivet. Han växte upp i en liten by, Lorraine, i Frankrike, som var *"ett koncentrat av mänskliga olikheter"*. Kontakterna visade att de olika religionernas traditioner ofta överlappade varandra. Byn hade bara en protestant och ingen var muslim. Men däremot fanns det flera judiska familjer. De flesta var katoliker. Jean-Pierres bästa kompis var jude. Han berättar att han vid ett tillfälle lyckades få den judiska kompisens att stoppa in sitt huvud under en vattenkran i skolan och sen berättade för honom att han just hade blivit döpt. Kompisen blev förtvivlad och trodde på allvar att han kristnats. *"Jag ångrade*

---

³ Jag skrev en bok om Alverno College och deras fantastiska pedagogik, Ability Based Learning, år 2004, med titeln *Färdighetsbaserat lärande enligt Alvernomodellen*.

mig genast och gör det fortfarande”, skriver broder Jean-Pierre (sid. 66).

När Jean-Pierre var ung, våren 1941, tvingades han göra *Arbeitsdienst*, något som alla franska unga män i regionen tvingades till under nazisterna. Han vägrade resa till Tyskland och hamnade inför domstol, men klarade sig undan. Han berättar att han, då han såg kyrkan utanför fönstret i domstolen, bestämde sig för att *”lägga mitt liv i den Heliga Jungfruns händer”* (sid. 69). Och han mumlade tyst för sig själv om Hitler: *”Om jag får träffa honom ska jag slå honom på käften!”*

Muslimerna och islamism

Boken är ett försvar för dels religionsfriheten och dels för muslimerna och den sufiska traditionen inom islam. Författarna berättar ingående om muslimernas traditioner, deras hjälpsamhet och kärleksfullhet, med vilka de hade gemensamma bönestunder, deras omsorg och medkänsla. Munkarna hade en muslimsk kokerska och muslimska hjälpare i trädgården och i klostret.

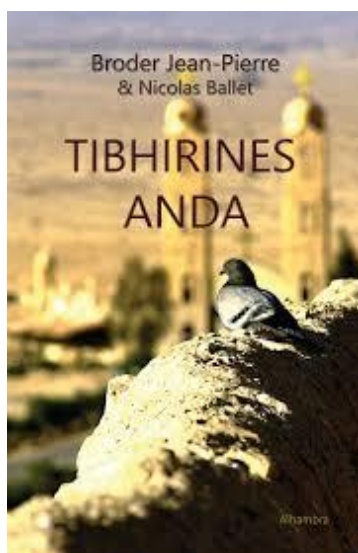
Munkarna anlade tillsammans med de muslimska byborna jordbrukskooperativ och de bestämde tillsammans vilka växter man skulle odla, och sen delade man på skördarna (sid. 53).

Buddhismen

Broder Jean-Pierre berättar att en av munkarna var expert på buddhismen. Han lärde dem zenbuddhistisk meditation och andningsövningar. Broder Jean-Pierre berättar att han försökte *”några dagar på att sitta i lotusställning, men med föga framgång”* (sid. 99).

En bok som strålar kärlek

Jag var sjuk och ville läsa något som stärkte mig. Det var rätt val av bok.

Köp boken på Alhambras förlag, <http://www.alhambra.se/>